

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5To/14/2015
Identifikačné číslo spisu:	2004899911
Dátum vydania rozhodnutia:	03.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:2004899911.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci proti obžalovanému J. L. pre pokračujúci trestný čin lúpeže § 234 ods. 1 Tr. zák. ako obzvlášť nebezpečný recidivista podľa § 41 ods. 1 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 na verejnom zasadnutí konanom 3. marca 2016 v Bratislave o odvolaní krajského prokurátora proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 22. júna 2015, sp. zn. 2 T 7/2004, rozhodol

rozhodol:

Podľa § 258 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 z r u š u j e s a napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu.

Na podklade § 259 ods. 3 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 sa obžalovaný J. L. podľa § 188 ods. 1 s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 o d s u d z u j e k trestu odňatia slobody vo výmere 2 a pol (dva a pol) roka.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. sa obžalovaný na výkon trestu odňatia slobody zaraďuje do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Odôvodnenie

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 22. júna 2015, sp. zn. 2 T 7/2004, uznal obžalovaného J. L. za vinného v bodoch 1) až 3) z pokračujúceho zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 na tom skutkovom základe, že

1) presne nezisteného dňa v polovici mesiaca február 2004 pri stánku s odevmi a na autobusovej stanici v Senici chytil za ľavé rameno poškodenú D.S., ktorú odtiahol za stánok, kde ju niekoľkokrát udel otvorenou rukou po tvári, oplzlo jej nadával a povedal jej „naval peniaze, lebo inak to z teba vykopem“, v dôsledku čoho vytiahla z peňaženky 250,- Sk a tieto mu vydala, lebo sa bála o svoje zdravie a zdravie svojho dieťaťa, ktoré mala pri sebe v kočíku,

2) dňa 15. marca 2004 asi o 14.10 hod. v stánku s občerstvením Mini-Ham na autobusovej stanici v Senici išiel k výčapnému pultu za poškodenou D.S., ktorej povedal „aby navalila peniaze, lebo dostane

po hube“, v dôsledku čoho si požičala od svojho známeho 100,- Sk a tieto obžalovanému vydala, lebo mala strach, že ju zbije,

3) dňa 24. marca 2004 asi o 11.15 hod. pri pivárni hotela Branč v Senici išiel za poškodenou D.S., od ktorej pýtal 100,- Sk, pričom jej oplzlo nadával a opakovane jej hovoril „naval peniaze, lebo ti hubu rozbijem“ a keď mu povedala, že žiadne peniaze nemá, chytil ju za ľavé rameno, vybral jej z vrečka bundy peňaženku a z tejto jej odcudzil všetky peniaze v hodnote 70,- Sk a potom ju ešte udrhel päšťou do ľavého ramena, čím jej spôsobil podliatinu v hornej tretine ľavého ramena s dobou liečenia 3-5 dní.

Za to ho odsúdil podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 k trestu odňatia slobody vo výmere 2 a pol (dva a pol) roka, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie krajský prokurátor v neprospech obžalovaného J. L., ktoré smerovalo len do výroku o treste.

V písomnom odôvodnení argumentoval tým, že na použitie mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. neboli splnené zákonné podmienky s poukazom na charakter trestnej činnosti a trestnú minulosť obžalovaného J. L..

Z týchto dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podaného odvolania podľa § 258 ods. 1 písm. e/ Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a postupom podľa § 259 ods. 3 Tr. por. sám vo veci rozhodol o uložení trestu odňatia slobody podľa § 188 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 37 písm. m/, § 38 ods. 5 Tr. zák. v zákonom stanovenej trestnej sadzbe 3 až 8 rokov a na jeho výkon ho zaradil podľa § 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom strázenia.

Podľa § 254 ods.1 Tr. por. ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolanie proti rozsudku krajského súdu podala procesná strana na to oprávnená, proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohla, urobila tak v lehote ustanovenej v zákone, pričom odvolanie prokurátora je dôvodné iba sčasti.

Krajský súd nepochybil pri ukladaní trestu obžalovanému J. L. z hľadiska jeho výmery. V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval odvolacie námietky prokurátora za neopodstatnené.

Treba mať na zreteli, že skutok, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie, bol spáchaný od polovice februára do 24. marca 2004. Prokurátor podal obžalobu na súde 2. júla 2004, teda po troch mesiacoch. Krajský súd začal vo veci konať na hlavnom pojednávaní až 8. novembra 2005, teda po roku a štyroch mesiacoch. Vo veci bolo nariadených celkovo 17 hlavných pojednávaní, pričom v lehote od 16. októbra 2007 do 15. februára 2011 sa nekonalo ani jedno, a to aj za asistencie príslušného prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave. O podanej obžalobe rozhodol v poradí až tretí senát krajského súdu, a to napadnutým rozsudkom. Treba zdôrazniť, že obžalovaný J. L. bol väzobne trestne stíhaný od 24. marca 2004 do 24. septembra 2006, pričom po prepustení z väzby na každé hlavné pojednávanie vždy sa dostavil.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd pri rozhodovaní o

trestnom obvinení je každá dotknutá strana oprávnená na spravodlivé a verejné prerokovanie svojej veci uskutočnené v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 2 ods. 4 Tr. por. ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou.

Porušenie práva na prejednanie veci v primeranej lehote je bezpochyby významným zásahom do princípov zaručujúcich právo na spravodlivý proces. Neodôvodnené prieťahy a neprimeraná dĺžka trestného konania sú závažným a nežiaducim javom, ktorý nielen odporuje zmyslu práva obvineného, ale i poškodeného na spravodlivý proces, ale je i v rozpore so základnými zásadami trestného práva a odporuje účelu trestného konania. Súčasne je však nutné konštatovať, že porušenie tohto práva samo o sebe nezakladá neprípustnosť trestného stíhania.

Čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) je potrebné v prvom rade považovať za pokyn či apel signatárskym štátom, aby organizovali svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva v Dohovore zakotvené, boli rešpektované.

Štát prostredníctvom orgánov k tomu určených rozhoduje o obvinených z trestných činov a zaisťuje prípadné potrestania páchatel'ov. Rozhodovanie o vine a treste v rámci trestného konania je nielen právom, ale predovšetkým povinnosťou týchto orgánov. Je celkom v rozpore so zmyslom čl. 6 Dohovoru, aby orgán činný v trestnom konaní, ktorý prieťahy v konaní spôsobil, sa tejto svojej povinnosti zbavil bez toho, aby vyvinul iniciatívu k naplneniu účelu trestného konania, ktorým je práve rozhodnutie o otázke viny a trestu.

Účelom trestného konania je predovšetkým to, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pritom má pôsobiť na upevňovanie zákonnosti, na predchádzanie a zamedzovanie trestnej činnosti, na výchovu občanov v duchu dôsledného zachovávania zákonov a pravidiel občianskeho spolužitia i čestného plnenia povinností k štátu a spoločnosti (§ 1 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006).

Trestné konanie je potom ovládané základnými zásadami zaručujúcimi naplnenie vyššie uvedeného účelu trestného konania, ktoré sa uplatňujú nielen z pohľadu samotného obvineného, ale i z pohľadu práv a povinností ostatných subjektov a strán trestného konania. Predovšetkým s ohľadom na práva týchto ostatných subjektov, prípadne strán na trestnom konaní zúčastnených, je akceptácia záveru o možnosti orgánu, ktorý prieťahy v konaní sám spôsobil, zastaviť trestné stíhanie, celkom neprijateľná.

Týmto postupom by bola celkom nežiaducim spôsobom modifikovaná zásada oficiality, ktorá stanovuje, že každý orgán činný v trestnom konaní má povinnosť z vlastnej iniciatívy urobiť všetko pre naplnenie účelu trestného konania, a zároveň by sa tak oslabovala funkcia trestného práva vo všeobecnom zmysle, predovšetkým funkcia ochranná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky navyše považuje za potrebné zdôrazniť, že namietaný čl. 6 ods.1 Dohovoru vôbec nestanovuje žiadnu výslovnú sankciu, ktorou by stíhal porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré je v tomto článku zakotvené a pod ktorým je uvedený celý rad čiastkových práv a slobôd, ktorého súčasťou je i právo na rozhodnutie v primeranej lehote.

Primeranosť dĺžky konania je judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len Súd) posudzovaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu s prihliadnutím ku kritériám zakotveným v judikatúre Súdu, akými sú zložitnosť prípadu, chovanie sťažovateľa a chovanie štátnych orgánov, poprípade čo je pre sťažovateľa v stávke. Súd v žiadnom zo svojich rozhodnutí nekonkretizoval „všeobecne záväznú“ dobu, ktorú by bolo možné za primeranú lehotu považovať.

Porušenie pravidla plynúceho z čl. 6 ods.1 Dohovoru je sankcionované vyvodením zodpovednosti štátu

voči obvinenému, kedy bolo v rozhodnutiach Súdu spravidla priznané sťažovateľovi spravodlivé zadostučinenie vo forme peňažnej náhrady a konštatované porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Nápravu porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote vo forme zastavenia trestného stíhania Súd z čl. 6 Dohovoru v žiadnom prípade zo svojich rozhodnutí nevyvodil.

Naopak judikatúra Súdu je v tomto ohľade jednoznačná v tom smere, že zmiernenie trestu z dôvodu neprimeranosti dĺžky konania v zásade zbavuje jednotlivca jeho postavenia obete v zmysle článku 36 Dohovoru za predpokladu, že vnútroštátne orgány uznajú, či už výslovne alebo v podstate veci, že šlo o porušenie Dohovoru a uskutočnia nápravu.

V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že okolnosti prípadu alebo pomery páchatelia môžu odôvodniť aplikáciu § 39 ods. 1 Tr. zák. len za predpokladu, že použitie zákonom stanovenej trestnej sadzby odňatia slobody by bolo pre páchatelia neprimerane prísne a že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania.

Všetky tri podmienky sú ustanovené kumulatívne, a preto musia byť splnené zároveň. Ustálená súdna prax slovenských súdov v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák. zohľadňovala predovšetkým, ak nie výlučne, tie okolnosti prípadu, ktoré súviseli so skutkom ako takým a s jeho právnym posúdením, teda okolnosti, za ktorých bol spáchaný čin, resp. rodinné a osobné pomery páchatelia, ktoré existujú v čase rozhodovania o treste.

Vôbec alebo len ojedinele niektoré súdy pri ukladaní trestu zohľadňujú neprimeranú dĺžku konania v rámci posúdenia otázky, či uvedená skutočnosť je takou okolnosťou, ktorá odôvodňuje mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Tr. zák.

V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že dĺžka konania, ktorá s prihliadnutím na obťažnosť veci, postoj obvineného k trestnému stíhaniu a procesný postup orgánov činných v trestnom konaní výrazne a neprimerane presahuje dĺžku konania v porovnateľných veciach je takou okolnosťou prípadu, ktorá odôvodňuje pri ukladaní trestu použiť mimoriadne zmierňovacie ustanovenie podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. a uloženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom s obmedzením uvedeným v ustanovení § 39 ods. 3 Tr. zák.

Krajský súd postupoval v týchto intenciách, keď obžalovanému J. L. uložil trest s použitím mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby, s ktorým postupom sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v plnom rozsahu stotožnil.

Pochybil však, keď krajský súd obžalovaného J. L. na výkon trestu zaradil do ústavu s minimálnym stupňom stráženia, keďže v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu bol vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin (1995, 1998) a tieto tresty neboli doposiaľ zahladené.

Z týchto dôvodov preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 258 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a na podklade § 259 ods. 3 Tr. por. podľa § 188 ods. 1 s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 obžalovanému J. L. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 a pol (dva a pol) roka, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b/ Tr. zák. účinného od 1. januára 2006 zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.